

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 26.4.2017 г.
JOIN(2017) 16 final

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Специален административен район Хонконг: годишен доклад за 2016 г.

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Специален административен район Хонконг: годишен доклад за 2016 г.

Обобщение

От преминаването през 1997 г. на Хонконг към Китайската народна република (КНР) Европейският съюз (ЕС) и неговите държави членки следят отблизо политическите и икономическите събития в Специалния административен район Хонконг (САР Хонконг) съгласно принципа „една държава — две системи“. ЕС се придържа към политиката си за „единен Китай“ и подкрепя принципа „една държава — две системи“ и неговото прилагане. В изпълнение на поетия през 1997 г. ангажимент към Европейския парламент Европейската комисия и Европейската служба за външна дейност изготвят годишен доклад за ситуацията в Хонконг. Настоящият документ е деветнадесетият поред доклад и обхваща събитията през 2016 г.

За САР Хонконг и за функционирането на принципа „една държава — две системи“ 2016 година беше трудна от политическа гледна точка. Поляризацията в обществото на Хонконг се увеличи. Все повече нараства загрижеността на хората за бъдещето на Хонконг след 2047 г. — датата, до която в Основния закон на Хонконг е гарантирано прилагането на принципа „една държава — две системи“. Годишната беше белязана също от продължаващите опасения във връзка с изчезналите търговци на книги, размириците в Мон Кок, появата на политически групи, които призовават за самоопределяне и дори независимост, изборите за Законодателен съвет и лишаването от права на двама законотворци, застъпници на независимостта, решението на Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ПК на ОСНП) да тълкува разпоредбите на Основния закон относно полагането на клетва, гласуването за изборителната комисия и подготовката за изборите за главен управител.

Продължи разplitането на случая с петимата книгоиздатели, изчезнали през 2015 г., който ЕС счита за най-сериозното нарушение на Основния закон и на принципа „една държава — две системи“ след предаването на Хонконг през 1997 г., като обстоятелствата около това изчезване все още не са изяснени. Един от издателите продължава да е задържан, без да му е повдигнато официално обвинение.

Независимо от посочените по-горе събития, като цяло принципът „една държава — две системи“ продължи да функционира добре през 2016 г.

Съдебната власт продължи да демонстрира своята независимост и да се придържа към принципа за справедлив съдебен процес, въпреки че беше изправена пред няколко чувствителни от политическа гледна точка съдебни проверки и извършеното от ПК на ОСНП тълкуване на Основния закон.

Върховенството на закона продължи да бъде ръководен принцип за правителството, стопанските субекти и населението като цяло. Продължиха активните действия за

борба с корупцията, а показателите за добро управление бяха положителни. Хонконг се класира на 14-то място в индекса за възприятие на корупцията на организацията „Transparency International“.

Като цяло свободата на словото и свободата на информацията бяха зачитани. Наблюдава се обаче отрицателна тенденция в свободата и плурализма на печата в резултат на предпазливостта и автоцензурата, която си налагат журналистите, които работят по теми, свързани с вътрешната и външната политика на КНР. За това допринесе изчезването на книгоиздателите.

Хонконг продължи да бъде конкурентно международно стопанско и финансово средище и главният световен център за бизнес с континентален Китай. Освен това Хонконг е основното поле за тестване на реформата на китайския капиталов пазар. За да посрещне новите предизвикателства в ерата на цифровите технологии, Хонконг се опитва да пренасочи своята стратегия за растеж, като се ориентира към технологиите и иновациите. Върховенството на закона, прозрачната нормативна уредба, много ниските нива на корупция и престъпност, наред с ефективната публична администрация и независимата съдебна система допринасят да се запази и насърчава благоприятният инвестиционен климат, около който се гради успехът на Хонконг.

ЕС насърчава САР Хонконг и централното правителство на Китай да подновят работата по избирателната реформа в съответствие с Основния закон и да постигнат съгласие по избирателна система, която е демократична, справедлива, открита и прозрачна. Всеобщото избирателно право би осигурило по-широка обществена подкрепа и легитимност за правителството при преследването на икономическите цели на Хонконг и преодоляването на социални предизвикателства като социално-икономическото и поколенческото разделение в обществото на Хонконг. Рекордно голямото участие в изборите за Законодателен съвет и за Избирателна комисия е свидетелство за желанието на хората да участват активно в политическия живот и при решаване на бъдещето на САР.

Политически събития

Политическият климат в Хонконг остана силно поляризиран между лагерите на поддържащите статуквото и на продемократично настроените. Напрежението беше изострено от възникването като политическа сила на „локалисткото“ движение. Отношенията между изпълнителната и законодателната власт продължиха да бъдат напрегнати, като опозиционните законодатели проведоха кампания за отказ на сътрудничество и използваха блокиращи тактики, за да забавят правителствените инициативи. Така например за втори път Законодателният съвет не успя да приеме измененията в закона за авторското право. Това сериозно възпрепятства опитите на правителството да превърне Хонконг в регионален център за защита на правата върху интелектуалната собственост, тъй като настоящата правна рамка датира от преди епохата на интернет.

През 2016 г. продължи да се разплита случаят с петимата **книгоиздатели**, изчезнали в края на 2015 г. В течение на годината четирима от тях се завърнаха в Хонконг, въпреки че обстоятелствата около тяхното изчезване така и не бяха изяснени. Гуй Минхай, който е шведски гражданин, продължава да е задържан в Китай, без да му е повдигнато официално обвинение. Трима от завърналите се книгоиздатели заявиха, че са отишли в континентален Китай доброволно, за да съдействат в разследванията, докато Лам Уинг Ки излезе публично с твърдението, че е бил отвлечен и разпитван от силите за сигурност на континентален Китай в течение на 8 месеца. Няколко от търговците на книги участваха в телевизионни „признания“. ЕС нееднократно изрази загрижеността си във връзка с тези практики.

При редица поводи ЕС изтъкна този случай както пред органите на Хонконг, така и пред властите в Пекин. На 7 януари говорителят на върховния представител и заместник-председател на Комисията Могерини направи декларация по този казус¹, като го определи за „изключително тревожен“. На 4 февруари Европейският парламент прие резолюция, в която изрази сериозната си загриженост по повод на изчезналите книгоиздатели², а на 23 ноември прие резолюция по случая на Гуй Минхай³.

ЕС се отнася много сериозно към тези въпроси и се надява да не се повтарят такива инциденти. Трябва да се вземат всички необходими мерки, за да се възстанови доверието във върховенството на закона в Хонконг и в принципа „една държава — две системи“.

Едно от най-забележителните политически събития в Хонконг през 2016 г. беше **възникването на нови политически групи** след неуспеха на избирателната реформа и протестното „Движение на чадърите“. Редица радикални групи, общо представяни като „**локалисти**“, водят кампания за защита на интересите на Хонконг вместо тези на Китай, като някои от тях призовават за самоопределяне (Demosisto) или направо за независимост (Партията на коренното население на Хонконг, Националната партия на Хонконг). Националната партия на Хонконг заяви, че ще се стреми към постигането на независимост „по какъвто и да е било начин“, като не изключи използването на насилие като последна мярка. Според съобщения в медиите са създадени най-малко 21 групи на локалисти. Както органите на Хонконг, така и китайските централни органи се изказаха категорично против призивите за независимост или самоопределяне, тъй като те нарушават Основния закон.

На 8 февруари (първия ден от китайската Нова година) избухнаха ожесточени сблъсъци между протестиращи и полицията в рядко виждан в Хонконг мащаб. Около 500

¹ https://eeas.europa.eu/delegations/hong-kong/4962/statement-spokesperson-disappearance-individuals-associated-mighty-current-publishing-house_en

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0045+0+DOC+XML+V0//BG>

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0444+0+DOC+XML+V0//BG>

демонстранти хвърляха тухли и палеха пожари, а поставената под натиск полиция изстреля два предупредителни изстрела. По време на десетчасовите **размирици в Мон Кок** бяха ранени 128 души, сред които 90 полицейски служители. От задържаните 64 демонстранти 38 бяха обвинени в участие в безредици (впоследствие отпаднаха обвиненията срещу 10 души). Много от протестиращите принадлежаха към локалистки групи. Според полицията безредиците са били организирани и предварително планирани. Възможно е безпрецедентното насилие да е било подхранено от социалното и политическото недоволство, особено сред младите хора.

В навечерието на **частичните избори за Законодателен съвет** през февруари и по време на кампанията за изборите за Законодателен съвет през септември бяха отправени призови за самоопределяне или независимост. Не са много хората в Хонконг, които наистина подкрепят тези радикални идеи, но изглежда, че социалните и икономическите проблеми, съчетани с неудовлетворение от традиционните политически сили подхранват подкрепата за локалистите. В тази връзка ЕС припомня намерението си да се придържа към своята политика за единен Китай и да подкрепя трайното изпълнение на принципа „една държава — две системи“ в Хонконг.

Изненадващ беше пробивът на кандидат от коренното население на Хонконг — радикален опонент на континентален Китай, който по време на частичните избори на 28 февруари спечели 15 % от гласовете. Въпреки че той не успя да спечели място (то бе спечелено от продемократичния кандидат), този резултат беше особено знаменателен, тъй като придаде политическа легитимност на маловажно до този момент политическо движение.

На 5 август хиляди граждани участваха в първата по рода си демонстрация в подкрепа на независимостта. Според организаторите участниците са наброявали 10 000 души, а според полицията броят им е бил 2 500.

На 4 септември в Хонконг се проведеха избори за избирането на 70 членове на Законодателния съвет. Въпреки липсата на всеобщо избирателно право, като цяло бе сметено, че в изборите не е имало неправомерна намеса, а процесът до голяма степен е протекъл изрядно. Участваха рекордно голям брой гласоподаватели — 2,17 милиона души или 58 % от избирателите.

Партиите, поддържащи статуквото, запазиха мнозинството си, но продемократичният лагер сега е в състояние да блокира приемането на законодателни актове, които изискват мнозинство от две трети. Изборите потвърдиха все по-голямата политическа поляризация в Хонконг, като за отбелязване бе избирането на няколко локалистки кандидати, които общо спечелиха близо 19 % от гласовете. Освен това в новия Законодателен съвет настъпи важна смяна на поколенията. Почти една трета от законодателите са нови, като много от тях са значително по-млади от предишните членове на Законодателния съвет.

Изборният процес обаче беше компрометиран от изключването от участие в изборите на шестима кандидати, застъпници за независимостта, по съмнителни причини, които впоследствие бяха оспорвани по съдебен път.

Новият мандат на Законодателния съвет започна с хаотична **церемония по полагането на клетва**. Няколко законодатели промениха текста на клетвата или поведението им бе сметнато за непочтително. Някои от тях бяха помолени повторно да дадат клетва по време на същото заседание, а други имаха възможност да направят това в отделна сесия на Законодателния съвет.

Особен проблем възникна от радикалното действие на двама новоизбрани законодатели, представители на партията за независимост Youngspiration, Сикстус Лян и Яу Уай-чинг, които отправиха обидни критики към континентален Китай. Правителството започна съдебна проверка, за да им попречи да положат повторно клетва и по този начин да ги задължи да освободят местата си.

Докато все още течеше съдебното дело в Хонконг, ПК на ОСНП реши да се намеси, като издаде тълкувателен акт на разпоредбата на Основния закон, уреждаща полагането на клетва (член 104). Тълкуването, единодушно прието от ПК на ОСНП на 7 ноември, даде ясен сигнал, че на двамата законодатели следва да се попречи да положат повторно клетва и да встъпят в длъжност. Последвалото съдебно решение възприе същата линия, въпреки че съдията подчерта, че би стигнал до същото заключение „със или без позоваване на текста на тълкувателния акт [на ПК на ОСНП]“. Дватама законодатели загубиха обжалването. Междувременно им бе наредено да освободят местата си.

Въпреки че ПК на ОСНП има правомощие да тълкува Основния закон, моментът, избран за това тълкуване — по време на вече напрегната политическа обстановка — породил загриженост за върховенството на закона и независимостта на съдебната система в Хонконг и това беше възприето като реално предопределяне на решението на съда.

Частни лица подадоха искове за няколко други съдебни проверки във връзка с полагането на клетва на законодателите, а правителството поиска отстраняването на четирима други продемократични законодатели. Тези дела все още са висящи.

Последните месеци на 2016 г. минаха под знака на подготовката за изборите за главен управител. Настоящият главен управител изненада мнозина, като заяви, че няма да се кандидатира. Гласуването за **Избирателната комисия**, чиито 1 194 членове избират главния управител на Хонконг, се проведе на 11 декември. Рекордно големият брой гласуващи бе почти двоен на броя през 2011 г. (46 % в сравнение с 27,6 %). Въпреки че продемократичните партии постигнаха много по-добри резултати от предните избори и ще имат известно влияние, партиите, поддържащи статуквото, продължиха да разполагат с удобно мнозинство.

Върховенство на закона и съдебна власт

Независимо от загрижеността, породена от случая с петимата изчезнали книгоиздатели, както и знаковите съдебни проверки, в други отношения върховенството на закона продължи да се зачита и съдебната власт запази високите си стандарти през 2016 г. В *Доклада за глобалната конкурентоспособност за 2016—2017 г.*⁴ Хонконг се нареди на осма позиция относно съдебната независимост. Много юристи изразиха загриженост относно тълкуването на член 104 от страна на ПК на ОСНП и манифестираха в знак на протест, като заявиха, че това е най-сериозният случай на намеса в правната система на Хонконг от предаването насам.

Запазването на независимостта на съдебната власт и пълното зачитане на върховенството на закона са жизненоважни за утвърждаване на демократичния образ на Хонконг, на позициите му на международно стопанско средище и на неговата амбиция да консолидира ролята си на международен център за арбитраж и медиация.

Равни възможности, права и свободи

В Хонконг е осигурена голяма степен на свобода. Свободите на изразяване, на печата и на информацията са неразделна част от неговите основни ценности, в духа на принципа „една държава — две системи“. Те са също така основен елемент на силната му позиция като глобално стопанско средище. ЕС призовава всички заинтересовани страни да пазят тези ценности.

Медиите, в това число електронните медии, продължават до голяма степен да са свободни и да дават гласност на широк кръг от мнения. Въпреки това все по-силно е впечатлението, отразено в годишния доклад на Асоциацията на журналистите в Хонконг (АЖХК), че както печатните, така и електронните медии прилагат автоцензура, особено когато отразяват въпроси, свързани с континентален Китай. Според АЖХК 2016 година е била „изключително трудна“ за свободата на печата, а принципът „една държава — две системи“ е бил сериозно застрашен. Асоциацията разкритикува тенденцията на ключови позиции в управлението на местните медии да се назначават кадри, тясно свързани с Пекин. Друг повод за загриженост беше придобиването на няколко хонконгски медии от оператори от континентален Китай. Хонконг се изкачи с една позиция до 69-ото място в *Световния индекс за свобода на печата* за 2016 г., въпреки че индексът подчерта отрицателна тенденция. През ноември организацията „PEN International“ откри в Хонконг център за защита на свободата на словото.

След изчезването на петимата издатели бяха докладвани случаи на сваляне от рафтовете на някои книжарници на публикациите, критични към китайските лидери, както и на затваряне на някои книжарници, а издателите докладваха за нарушения при отпечатването, съхраняването и дистрибуцията на тези материали.

⁴ http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

През 2015 г. назначенията в университетските съвети доведоха до големи разногласия относно **академичната свобода** и независимото управление на висшите образователни институции. Продължиха да се чуват гласове за прекратяване на пълномощията на главния управител като ректор *ex officio* на всички университети в Хонконг. Значителна част от академичните среди разглежда тази практика като заплашваща независимото университетско управление и като способна в дългосрочен план да засегне академичната свобода в Хонконг.

В Хонконг все още няма всеобхватен **закон за борба с дискриминацията**. През януари Комисията за равни възможности (КРВ) издаде проучване относно дискриминацията въз основа на сексуалната ориентация, в което се констатира широко разпространената дискриминация срещу ЛГБТИ лицата. Въпреки това 55,7 % от населението подкрепя идеята за законодателство срещу дискриминацията. КРВ призова правителството да даде ход на обществена консултация относно съдържанието на бъдещото законодателство.

След продължителен период на обществено допитване и обсъждане относно **закона за борба с дискриминацията** през март КРВ представи препоръки към правителството. Областите с висок приоритет обхващат правата на хората с увреждания, равенството между жените и мъжете, дискриминацията, основана на раса, народност, статут на гражданство и законно пребиваване, както и равна защита за съжителстващи партньори.

Чуждестранните домашни работници, чийто брой е около 300 000, продължиха да страдат от липсата на подходяща трудова и социална закрила. Две разпоредби предизвикват особена загриженост: изискването за живеене в дома на работодателя и „двуседмичното“ правило, според което тези работници трябва да си намерят работа в рамките на две седмици след изтичане на техния договор или ги грози депортиране. Повод за загриженост са и обвързването чрез задължняване и злоупотребите от страна на агенции за наемане на работа. Правителството предприе стъпки за решаване на тези въпроси, по-специално чрез издаване на незадължителен кодекс на поведение, но са необходими по-решителни действия.

Трафикът на хора продължава да буди безпокойство, особено в отсъствието на единна законодателна и политическа рамка. Правителството е създадо специална група, която да работи за разрешаването на проблема, и си сътрудничи по този въпрос с ЕС и други членове на международната общност.

През 2016 г. имаше разгорещен дебат **за бежанците** Местната и международната общност бяха разтревожени от изказванията на главния управител в медиите, че Хонконг може да обмисли оттеглянето си от Конвенцията против изтезанията (КПИ), за да се ограничи притокът на мигранти, които претендират за защита съгласно принципа на забрана за връщане. Хонконг не е страна по Конвенцията против изтезанията сам по себе си, а посредством КНР. Няколко високопоставени-лица впоследствие дадоха уверения, че Хонконг няма намерение да се оттегли от тази конвенция. Въпреки това правителството на Хонконг счита, че съществува нужда от

презглеждане на процедурата за разглеждане на исканията по отношение на забраната за връщане, за която то твърди, че е уязвима за злоупотреби, които са довели до натрупване на около 10 000 висящи случая.

Корупцията беше сметана за овладяна, като **системата за борба с нея** продължава да е силна и устойчива. Хонконг може да се похвали с много високи стандарти на своите мерки за прозрачност и за борба с корупцията. Органите и политическите и стопанските лидери признават, че прозрачността е от жизнено важно значение за Хонконг, за да може той да остане международно стопанско средище, в това число за фирми от континентален Китай.

Отношенията между Хонконг и континентален Китай

Част от обществото в Хонконг е сериозно загрижена за постепенното подкопаване на „високата степен на автономност“ на Хонконг в рамките на Китайската народна република и намаляващото зачитане на ценностите на Хонконг и неговия начин на живот съгласно принципа „една държава — две системи“. Най-големите предизвикателства за отношенията на Хонконг с КНР са появата на радикални политически тенденции в Хонконг и тълкуването на член 104 от Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ПК на ОСНП). Наближаването на 2047 г. само увеличава напрежението и несигурността в обществото на Хонконг по отношение на бъдещето на принципа „една държава — две системи“, въпреки многократните уверения от страна на Пекин, че той ще продължи да се спазва изцяло и прилежно да се изпълнява.

След публичните твърдения на един от книгоиздателите, че е бил отвлечен от китайските сили за сигурност, главният управител Лян Джън'ин изпрати писмо на централното правителство на Китай с искане за пояснения. Властите на Хонконг и централното правителство на Китай проведоха няколко кръга преговори с цел постигане на споразумение относно трансграничен механизъм за уведомяване за жителите на Хонконг, които са задържани в континентален Китай и обратно.

Председателят на Общокитайското събрание на народните представители, Джан Дъцзян, беше на официално посещение в Хонконг в периода 17—19 май по случай срещата на високо равнище в рамките на китайската инициатива „Един пояс, един път“. Това беше първата визита на високопоставен китайски служител след провалилата се политическа реформа и проявите на продемократичното „Движение на чадърите“ през 2014 г. Джан се опита да успокои жителите на Хонконг относно продължаващото прилагане на принципа „една държава — две системи“. Той изрази готовност за диалог с пандемократичните опозиционни партии, но повишеното политическо напрежение не позволи това да доведе до по-плодотворни контакти. В края на годината централното правителство на Китай обяви, че ще издаде „разрешения за пътуване до дома“ (които позволяват пътуването към континенталната част) за някои продемократични политици, които не разполагат с такива.

Събития в икономически план

През 2016 г. БВП на Хонконг отбеляза реален растеж от 1,9 %⁵ след вече отбелязаното увеличение от 2,4 % през 2015 г. Външният сектор се представи под очакванията през първата половина на годината поради застой в глобалната търговска среда. Рязкото намаляване на броя на туристите от континентален Китай също оказва отрицателно въздействие върху сектора на търговията на дребно. Икономиката устойчиво се възстанови през втората половина на 2016 г. с нарастване на износа на стоки и услуги. Пазарът на труда отчете високи нива на заетост с ниско равнище на безработица от 3,4 % през 2016 г. Инфлацията остана под контрол, тъй като цените за потребители са се увеличили с 2,3 % през годината.

В годишното си политическо обръщение на 13 януари 2016 г. главният управител Лян Джън'ин обяви редица инициативи за развитие на икономиката, насърчаване на иновациите и технологиите, както и подобряване на образованието и здравеопазването. Той постави силен акцент върху ролята на Хонконг в китайската инициатива „Един пояс, един път“ и 13-ия петгодишен план на Китай. Хонконг ще продължи да се стреми към сключването на споразумения за свободна търговия (ССТ), споразумения за стимулиране и защита на инвестициите, всеобхватни споразумения за избягване на двойното данъчно облагане („ВСДДО“), както и на споразумения за въздухоплавателни услуги с основните търговски партньори по линия на инициативата „Един пояс, един път“.

Бюджетът за периода 2016—2017 г.⁶ съдържа редица мерки за облекчение, които да подпомогнат предприятията и местните жители в условията на една отслабена икономика и за стимулиране на потреблението. В него се предлагат различни схеми за финансиране и инициативи за насърчаване на развитието на иновациите и технологиите (включително финансовите технологии, за подпомагане на новосъздадените предприятия, за подкрепа на стопанските отрасли за намиране на нови пазари и за повишаване на усилията за насърчаване на инициативата „Един пояс, един път“. Въпреки продължаващото увеличение на публичните разходи в течение на годините, Специалният административен район (САР) Хонконг натрупа значителни бюджетни излишъци, като фискалният резерв достигна 935,7 милиарда хонконгски долара в края на фискалната година 2016—2017, равняващ се на 37 % от БВП.

След подробния план, приет в началото на годината, властите на Хонконг работиха по различни направления, за да приемат националната стратегия „Един пояс, един път“. Беше създаден ръководен комитет, председателстван от главния управител, за формулиране на стратегии и политики по отношение на участието на Хонконг в инициативата „Един пояс, един път“ наред със специализирана служба за тази инициатива. Успоредно с това, през юли Хонконгският орган по паричната политика създаде Служба за механизма за инфраструктурно финансиране (IFFO), за да утвърди

⁵ Освен ако е посочено друго, всички икономически показатели, свързани с икономиката на Хонконг, са получени от Департамента на Хонконг за преброяване и статистика.

⁶ Финансовата година на правителството на специалния административен район Хонконг продължава от 1 април до 31 март на следващата година.

Хонконг като платформа за инфраструктурно финансиране. Що се отнася до регулирането, Хонконг сключи споразумения в областта на въздухоплаването и/или споразумения за избягване на -двойното данъчно облагане с няколко страни по линия на инициативата „Един пояс, един път“ (Малта, Сърбия и Латвия), за да се подготви за потенциалните възможности за развитие. Все още са в ход преговорите за споразумения за свободна търговия (ССТ) с Грузия и Малдивските острови, чрез които Хонконг желае да разшири мрежата си от ССТ в Евразия. През годината се проведеха редица официални посещения и промоционални дейности в страните по линия на инициативата „Един пояс, един път“.

За втора поредна година Хонконг е най-големият пазар в света на първично публично предлагане, общата стойност на което достигна 24,8 милиарда щатски долара⁷. Над 80 % от набраните средства бяха получени от финансови институции от континентален Китай. Хонконг запази своето конкурентно предимство в сравнение с Шанхай и Шънджън като предпочитан център за набиране на средства-от китайските дружества. Въпреки това развитието на офшорната търговия с паричната единица ренминби (RMB) в Хонконг беше изправено пред трудности поради продължаващото обезценяване на китайската валута. Операциите с пула за ликвидност на ренминби и трансакциите с тази валута в Хонконг намаляха, което се дължеше предимно на сериозните очаквания за устойчиво обезценяване на RMB. Хонконг продължи да бъде главното опитно поле за тестване на реформата на китайския капиталов пазар. След успешното начало на програмата за връзка между Шанхайската и Хонконгската фондова борса през ноември 2014 г., на 5 декември беше стартирана втора връзка за борсова търговия с Шънджън. Схемата за търговия с връзка между Шънджънската и Хонконгската фондова борса дава възможност на международните инвеститори да търгуват с акциите на 881 регистрирани на Шънджънската борса дружества, като същевременно допустимите инвеститори от континентален Китай имат достъп до търговията с акции на 417 регистрирани на Хонконгската борса дружества. Схемата отбеляза нов етап в усилията на Китай да засили доверието на инвеститорите във фондовите пазари след вълненията през лятото на 2015 г. и представлява важна стъпка напред в неговите реформи на финансовите пазари. Хонконгският орган по паричната политика заяви, че двете страни ще проучат възможностите за реализация на схема за свързване на пазара на облигации с течение на времето.

Въпреки че финансовите услуги процъфтяват, затвърждавайки позицията на Хонконг като международен финансов център, някои сектори на икономиката (по-специално, пристанищният сектор и свързаните с него сектори и отрасли) продължават да отбелязват спад. Пристанището на Хонконг е изправено пред растящ натиск от пристанищата в континенталната част на Китай, тъй като последният облекчи корабоплавателната си политика с цел да позволи на чуждестранни плавателни съдове да товарят и разтоварват стоки по неговото крайбрежие. В резултат на това Хонконг

⁷ Източник: Информационен бюлетин на Hong Kong Stock Exchanges and Clearing Ltd. (HKEx), 20 декември 2016 г.

постепенно губи своята роля като точка за трансбордиране на товари до и от континентален Китай, а тази дейност обхващаше около 40 % от всички трансбордирани в Хонконг товари. Въпреки че допреди десет години Хонконг беше най-голямото контейнерно пристанище в света, то слезе на 5-то място, като се нареди след Шанхай, Сингапур, Шънджън и Нинбо през 2015 г.⁸. През 2016 г. контейнерният превоз на пристанището на Хонконг намаля с още 2,2 %.

Промишлената структура на САР Хонконг остава до голяма степен непроменена от 1997 г. насам. За посрещане на новите предизвикателства на цифровата ера Хонконг се опитва да пренасочи своята стратегия за растеж чрез смело навлизане в технологиите и иновациите. В своето политическо обръщение и в бюджета за периода 2016—2017 г. правителството задели безпрецедентните 18 милиарда хонконгски долара за стимулиране на иновациите и технологичното развитие, включително 8,2 милиарда хонконгски долара за изграждането на-многоетажни промишлени сгради за реиндустриализация. През ноември 2015 г. беше създадено Бюро за иновации и технологии, което да поеме водещата роля в усилията на сектора да навакса изоставането. През 2016 г. беше стартирана пилотна програма за ваучери за технологии на стойност 500 милиона хонконгски долара, за да могат МСП да разполагат с финансова помощ за подобряване на технологичния им капацитет. Други инициативи, които са в процес на подготовка, включват Фонда за рисков капитал за технологични иновации (за насърчаване на публично-частни партньорства) и изследователската програма Midstream (за университетите, с цел те да превърнат научно-изследователската си дейност в търговски успех).

Правителството на Хонконг посочи-финансовите технологии като област с обещаващ потенциал за растеж. През септември Хонконгският орган по паричната политика оповести редица политически инициативи в тази област, включително създаването на център за иновации в областта на финансовите технологии и на лаборатория за надзор на финансови технологии, която дава възможност за по-бързо одобряване на експерименти в областта-на финансовите технологии. Надеждата е, че Хонконг ще изпревари Сингапур и Токио като основен финансов център в Азия.

Земя и жилища

Пазарът на недвижими имоти е в подем, като цените на жилищата достигнаха нова върхова стойност през 2016 г. Цените на жилищните сгради се увеличиха забележимо през втората половина на годината, като първенството държаха жилищните единици-с малка и средна квадратура. В резултат на това общите цени на апартаментите през месец декември 2016 г. превишиха върховата си стойност от 1997 г. със 77 %⁹. За да се стабилизират стремително растящите цени на жилищата, правителството повиши гербовия налог до стандартните 15 % --за лицата, които не купуват за първи път, както

⁸ Източник: Морска дирекция на правителството на САР Хонконг.

⁹ Източник: 2016 Economic Background and 2017 Prospects (Икономически контекст през 2016 г. и перспективи за 2017 г.), правителство на САР Хонконг

и за корпоративните купувачи, като замени с това прогресивните данъчни разпоредби, съгласно които най-високата ставка беше 8,25 %. Независимо от това цените на недвижимите имоти не са по джоба на много хора, по-специално на младото поколение.

В резултат на това достъпността на жилищата остана спорен въпрос за правителството на САР. Някои световни проучвания класират Хонконг като най-малко достъпния град по отношение на притежаването на жилище¹⁰. Правителството формулира дългосрочна-стратегия за жилищата с цел да осигури 280 000 социални жилищни единици в рамките на следващите 10 години. В доклада за напредъка от 2016 г. се сигнализира, че ще има недостиг на земи, подходящи за социално жилищно настаняване през следващото десетилетие, тъй като ще бъде все по-трудно да се осигури достатъчно земя за застрояване. Търсенето и придобиването на подходяща земя за застрояване с жилища доведе до дълбоки различия, особено в селските райони, където собствениците, наемателите¹¹ (или незаконните обитатели на необработваеми земи), селяните и екологичните групи имат потенциално противоречащи си интереси. Процесът на планиране е станал по-продължителен и по-сложен поради противопоставяне от страна на групи с различни интереси.

Що се отнася до търсенето, значително развитие на пазара за недвижими имоти е активното участие на дружества от континентален Китай, чието присъствие в Хонконг нарасна¹². Строителни предприемачи от континентален Китай участваха в 62 % от обществените поръчки за жилищни обекти и спечелиха 24 % от възложените поръчки през 2016 г.¹³. Увеличената им дейност на пазара за продажба на държавна земя в Хонконг доведе до растеж на цените на някои терени и измести от пазара местните предприемачи. Китайски финансови институции и конгломерати също станаха купувачи с господстващо положение на пазара на първокачествени офис площи. Отливът на капитали, предизвикан от разширяването на каналите за трансгранични инвестиции и очакванията за допълнително обезценяване на ренминби спрямо щатския долар, стимулира търсенето от страна на китайски финансови институции.

Бизнес среда

Бизнес средата в Хонконг изпита някои трудности през 2016 г. МСП, стартиращите предприятия, чуждестранните предприятия и някои лица определиха откриването на банкови сметки за ненужно тромаво и трудно. Местните и чуждестранните търговски камари осведомиха за това органите, като изтъкнаха, че тази практика е в противоречие

¹⁰ Съгласно 12-тото годишно демографско *международно проучване на достъпността на жилищата* (от 2016 г.), измежду 367 града Хонконг е този с най-малко достъпни жилища, като средната стойност на цените на апартаментите е равна на 19 пъти brutния годишен доход.

¹¹ Земята за застрояване — особено относително равнинните и по-достъпни терени — е като цяло обработваема земя в селските райони на Новите територии. The land has been used for various unregulated industrial activities such as open storage, port back-up facilities, industrial workshops, logistics operations, recycling yards, construction machinery and materials storage.

¹² Според Департамента на Хонконг за преброяване и статистика броят на предприятията в Хонконг от континентален Китай се е увеличил от 853 през 2012 г. на 1 123 през 2016 г.

¹³ Източник: JLL, Хонконг.

със стремежа на Хонконг да се превърне в „основно свързващо звено (super-connector)“ между Китай и останалия свят и център за иновации и стартиращи предприятия. Хонконгският орган по паричната политика се намеси накрая и изпрати циркулярно писмо до банките през септември. Въпреки това въпросът все още не е напълно решен.

Влязлата в сила през декември 2015 г. Наредба за конкуренцията изглежда води до постепенни промени в бизнес практиките и културата в Хонконг. Например 19 търговски асоциации премахнаха ценовите ограничения или тарифите през 2016 г. Комисията за конкуренцията получи около 1 900 жалби и запитвания, от които 130 бяха придвижени до втория етап за допълнителна оценка. Двата сектора с най-много жалби бяха „недвижима собственост и управление на имущество“ и „професионални и технически услуги“. Редица жалби бяха свързани със съглашателството при офериране, което е широко разпространено в сектора на ремонта на сгради. През третото тримесечие на 2016 г. Комисията за конкуренцията издаде първото си предложение за групово освобождаване за някои споразумения в областта на линейното плаване. Комисията за конкуренцията все още трябва да разреши въпроса с някои отличителни черти на хонконгската система, а именно липсата на междусекторен режим на сливанията, отсъствието на частни искиове и освобождаването на законоустановените органи от действието на правилата за конкуренцията.

Относно политиката в областта на околната среда Хонконг обяви решение за постепенно прекратяване на местната търговия със слонова кост до 5 години. Съответното законодателно изменение следва да бъде представено на Законодателния съвет през първата половина на 2017 г. През декември правителството стартира първата стратегия и план за действие на града за опазване на биологичното разнообразие и за подпомагане на устойчивото развитие, като заделени 150 милиона хонконгски долара за инициативи в областта на биологичното разнообразие през първите 3 години.

Международни ангажименти

Хонконг отбеляза стабилен напредък в прилагането на автоматичния обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане (АЕОІ) в съответствие със стандарта на ОИСР¹⁴. През юни Законодателният съвет прие наредба за изменение на вътрешното право, за да се осигури необходимата правна рамка за АЕОІ. Хонконг ще бъде готов да обменя автоматично данъчна информация с Япония и Обединеното кралство от 2018 г. нататък. Хонконг също така покани 16 други държави — членки на ЕС, да започнат обсъждания между компетентните си органи относно споразумения за автоматичен обмен на финансова информация и ще продължи да договаря данъчни спогодби с други държави членки.

През юни Хонконг информира ОИСР за ангажимента си да приложи пакета за борба със свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби. За да удовлетвори изискванията на ОИСР, Хонконг си постави за цел да внесе закона(ите) за съответното

¹⁴ Хонконг заяви своята подкрепа за стандарта на ОИСР през септември 2014 г. с цел провеждане на първоначален обмен с подходящи партньори на реципрочна основа до края на 2018 г.

изменение в Законодателния съвет в средата на 2017 г. За тази цел през октомври правителството стартира консултации за оценка на възгледите относно изпълнението на мерките на ОИСР за противодействие на свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби от страна на предприятията.

Хонконг продължи да укрепва своите режими за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма. През март Асоциацията на банките на Хонконг публикува насоки до всичките си членове (изготвени в консултация с Хонконгския орган по паричната политика) относно борбата с изпирането на пари, „основано на търговията“. Твърди се, че сегашният режим на Хонконг го превръща в привлекателна юрисдикция не само за търговията и инвестициите, но и за незаконни дейности. Насоките са предназначени да подпомогнат финансовите институции да превърнат общите принципи от Наредбата от 2012 г. срещу изпирането на пари и борбата с финансирането на тероризма (за финансовите институции) в работещи вътрешни процедури. През декември Бюрото за сигурност представи на Законодателния съвет предложения за изменения на Наредбата на Обединените нации (за мерки срещу тероризма), за да се вземат предвид последните препоръки на Специалната група за финансови действия относно борбата с финансирането на тероризма и да се изпълни Резолюция 2178 на Съвета за сигурност на ООН. Новите мерки ще спомогнат за бързото замразяване на активите, принадлежащи на лица, заподозрени в терористични дейности, и ще забранят излизането на лица от Хонконг или влизането в друга държава за терористични цели.

Въпреки регулаторните си усилия репутацията на Хонконг като международен финансов център претърпя удар след публикуването на журналистическото разследване за „Панамските документи“. Публикуването им повдигна въпроса дали в Хонконг е налице ефективно регулиране, което да предотвратява злоупотребите от страна на офшорните дружества. Според Международния консорциум на разследващите журналисти Хонконг е бил основният пазар за намиращата се в Панама адвокатска кантора „Mossack Fonseca“, която е помагала на клиентите си да управляват своите активи в непрозрачни офшорни структури. Голяма част от клиентите на кантората са били от свързани предприятия в Хонконг или са дошли чрез такива предприятия. Хонконгските органи заявиха, че не съществува национален закон, който да забранява на предприятия или търговски дружества да учредяват дружества в юрисдикции извън Хонконг.

Двустранни отношения и сътрудничество между ЕС и Хонконг през 2016 г.

През 2016 г. двустранните отношения между ЕС и Хонконг продължиха да укрепват. Както и в предходни години, ЕС беше вторият по големина търговски партньор на Хонконг след континентален Китай¹⁵, а Хонконг беше 14-ият по големина търговски

¹⁵ Мястото в класацията се основава на статистическите данни за търговията, съобщени от Департамента на Хонконг за преброяване и статистика.

партньор на ЕС по отношение на търговията със стоки и ключов партньор в областта на търговията с услуги.

Двустранната търговия със стоки между ЕС и Хонконг нарасна значително с 7,3 % през 2016 г. и възлиза на 53,2 милиарда евро, като ЕС отчита търговски излишък от 16,8 милиарда евро¹⁶, петият по големина излишък във външотърговския му баланс. През 2015 г. (последната година, за която има налични данни) двустранната търговия с услуги възлиза на 22,77 милиарда евро, с дефицит на ЕС в размер на 506 милиона евро.

Инвестиционните отношения също продължиха да се развиват. ЕС беше третият по големина източник на преки чуждестранни инвестиции (ПЧУ) в Хонконг през 2015 г. след Британските Вирджински острови и континентален Китай¹⁷. Хонконг е сред първите десет най-големи инвеститори в ЕС. През 2015 г. преките инвестиции от ЕС в Хонконг бяха на стойност 119,4 милиарда евро; а преките инвестиции от Хонконг към ЕС достигнаха 80,4 милиарда евро¹⁸. Предприятията от ЕС бяха 2 107 на брой, като така продължават да бъдат най-голямата група от чуждестранни предприятия, установени в Хонконг¹⁹.

Като естествена стопанска и инвестиционна платформа между Китай и Европа, Хонконг може само да спечели от увеличаването на инвестиционните потоци. През 2016 г. ЕС и Хонконг неофициално проучиха ролята, която Хонконг би могъл да играе като инвестиционна платформа в рамките на Плана за инвестиции за Европа и инициативата „Един пояс, един път“.

На 10-ата среща за структуриран диалог между ЕС и Хонконг в Брюксел на 17 ноември бяха постигнати следните значителни резултати:

- Двете страни постигнаха съгласие относно мерки за улесняване на износа на месо и месни продукти от ЕС.
- Те се договориха да продължат диалога и сътрудничеството по отношение на безопасността на храните и свързаните със здравето въпроси.
- ЕС и Хонконг приветстваха окуражителното сътрудничество в рамките на наскоро създадената работна група за интелектуална собственост и се договориха за срещи на инвестиционни експерти от двете страни, на които експертите да обменят информация относно последните новости в съответните си инвестиционни политики. Страните постигнаха съгласие допълнително да засилят доброто си сътрудничество в рамките на СТО.

¹⁶ Източник: Comext, референтната база данни на Евростат за международната търговия със стоки. Временни данни към 14 февруари 2017 г.

¹⁷ Източник: *Външни преки инвестиции на Хонконг през 2015 г.*, Департамент на Хонконг за преброяване и статистика.

¹⁸ Източник: Евростат и ГД „Търговия“.

¹⁹ Източник: *Годишно проучване за 2016 г. на предприятията в Хонконг, представляващи предприятия майки, които се намират извън Хонконг*, Департамент на Хонконг за преброяване и статистика.

- Те решиха да координират усилията си за борба с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна.
- Те се информираха взаимно за изпълнението на мерките в сферата на прозрачността в областта на данъчното облагане и за борба със свиването на данъчната основа и прехвърлянето на печалби под егидата на Г-20 и на ОИСР.

ЕС и Хонконг продължиха да работят добре заедно в рамките на плана за действие за сътрудничество в областта на митническото правоприлагане по отношение на правата върху интелектуалната собственост. През март те приключиха шестмесечен пилотен проект, по който обменяха разузнавателна информация по случаи на задържане чрез сигурни средства за защита и заедно анализираха статистически данни относно задържането по границите. В пилотния проект участваха пет летища в ЕС. С оглед на този положителен опит ЕС и Хонконг решиха да разширят обхвата на своето сътрудничество, а именно чрез включването на повече летища от ЕС.

За допълнително улесняване на двустранната търговия ЕС и Хонконг установиха план за работа, който може да доведе до взаимното признаване на съответните им програми за одобрени икономически оператори (ОИО).

В областта на научните изследвания и иновациите през 2016 г. настъпиха положителни промени в схемата на сътрудничество между Европейската комисия и Съвета за научноизследователски стипендии на Хонконг, създаден през 2015 г. с цел насърчване на сътрудничеството по съвместни академични проекти за научни изследвания по Рамковата програма на ЕС „Хоризонт 2020“. През септември Съветът за научноизследователски стипендии отпусна първа сума от 2 милиона хонконгски долара за проект на Политехническият университет в Хонконг. През октомври бе стартирана втора покана за подаване на кандидатури по „Хоризонт 2020“ за периода 2016—2017 г.

Като част от програмата си за справедливо данъчно облагане в световен мащаб ЕС продължи да работи по изготвянето на общ за ЕС списък на данъчните юрисдикции, които не оказват съдействие. Съюзът изготви „набор от показатели“ въз основа на предварителна оценка на всички държави извън ЕС. Наборът от показатели не е предварителен списък на ЕС и не означава отсъждане по отношение на държавите извън ЕС. Хонконг бе отбелязан във връзка с показателите за риск, свързани с прозрачността и преференциалния режим за корпоративно подоходно облагане. Успоредно с това Хонконг засили усилията си, по-конкретно чрез подписване на двустранни споразумения между компетентните органи за автоматичен обмен на финансова информация с Обединеното кралство и Япония по модела на ОИСР. Хонконг се обърна към почти всички държави — членки на ЕС, за да подпишат споразумения между компетентните органи, спогодби за избягване на двойното данъчно облагане и споразумения за обмен на данъчна информация. Хонконг получи положителни реакции от редица държави членки и очаква отговор от други.

Отношенията между ЕС и Хонконг в областта на финансовите услуги бяха засилени чрез новия Тихоокеански форум ЕС—Азия, който проведе встъпителната си среща в

Сингапур през октомври. Всички членове на Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO), Азиатския тихоокеански регионален комитет, Европейската комисия (представявана от Генерална дирекция „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“) и Европейският орган за ценни книжа и пазари се събраха да обменят информация и мнения относно развитието на политиката и регулирането. Хонконг беше представен от Комисията за ценни книжа и фючърси. Целта на форума е да се обменя информация относно действащите регулаторни рамки и бъдещото им развитие, с акцент върху възможностите за засилване на азиатско-тихоокеанската координация в областта на финансовите услуги; относно решенията за еквивалентност, които да бъдат взети от Европейската комисия, и подобни решения, които да бъдат взети от азиатско-тихоокеанските органи, и относно новите приоритети на политиката за световния дневен ред в областта на регламентирането.

Бизнес интересите на ЕС в Хонконг се представляват от Европейската търговска камара (ЕТК), „камара на камарите“, чиито членове са 15-те европейски камари, установени в Хонконг, и камарата, намираща се в Макао. ЕТК е разделена на пет „бизнес съвета“, занимаващи се с автомобилния сектор, закрилата на марките, енергетиката и околната среда, финансовите услуги и информацията, комуникацията и технологиите. Тя работи в тясно сътрудничество с Бюрото на ЕС в Хонконг и Макао за улесняване на диалога с правителството. През 2016 г. тя продължи работата по прилагането на Програмата на ЕС за бизнес информация, която има за цел засилване на икономическото партньорство и бизнес сътрудничеството с Хонконг и Макао и осигуряване на по-силно и координирано представителство на стопанските интереси на ЕС.

Дипломатическите мисии на ЕС и на държавите членки в Хонконг продължиха да си сътрудничат, за да повишат осведомеността за ЕС. За тази цел Бюрото на ЕС организира редица срещи за „диалог“ между ръководителите на мисии на ЕС, високопоставени служители на правителството на Хонконг, Законодателния съвет и съдебната власт, както и други водещи фигури, включително от стопанските кръгове. ЕС и Хонконг работиха съвместно за засилване на контактите между хората, по-специално в сферата на академичното сътрудничество, мобилността на студентите, културата и творческите сектори.

Дипломатическите мисии и културните институти на ЕС работиха заедно с местни партньори по множество дейности за контакти между хората, включително организирането на Филмовия фестивал на ЕС, павилиона на европейското висше образование на голям панаир на образованието и обучението, Деня на ЕС, посветен на езиците, състезание между училищата за рисунки, които да бъдат включени в календар, и няколко събития, посветени на правата на човека, включително двудневен семинар относно трафика на хора и конференция, посветена на правата на ЛГБТИ и свободата на вероизповедание. ЕС се надява да използва тази динамика, за да продължи работата си с правителството, гражданското общество и бизнеса за насърчаване на обмяната на възгледи относно правата и свободите.

Академичната програма на ЕС в Хонконг (EUAP) — консорциум, в който участват Баптистият университет в Хонконг, Университетът на Хонконг, Китайския университет в Хонконг и университетът Lingnan — продължи да работи за укрепване на отношенията между ЕС и Хонконг посредством академичната дейност и изграждането на мрежи с местни, регионални и европейски партньори. EUAP проведе серия от прояви, представящи конкретни примери за европейски „интелигентни градове“ и организира конференции и семинари. EUAP бе домакин също така на инициативата „Модел на Европейския съюз“ — уникална симулация на процеса на вземане на решения и политиките на ЕС, в която студентите играят ролята на държавните и правителствените ръководители на държавите — членки на ЕС, заседаващи в рамките на Европейския съвет.

През 2016 г. бяха осъществени редица посещения на високо равнище на представители на институциите на ЕС. Сред посетителите от Европейската комисия бяха заместник-председателят Юрки Катайнен през юли (който се срещна с главния управител на Хонконг, главния секретар и финансовия секретар) и членът на Комисията, отговарящ за земеделието и развитието на селските райони, Фил Хоган, през ноември. Посещението на г-н Хоган проправи пътя за споразумението относно мерки за улесняване на износа на месо от ЕС към Хонконг.